

Szerkesztőség

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
uteza 37. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Értéktelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . 2 korona

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKON.

Felelős szerkesztő: Dr. TERHES SÁMUEL.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítésor töl-
fogata . . . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Városunk háztartása 1904-ben.

Mindjobban közeledik városunk életében az a nevezetes mozzanat, mikor egy évi háztartás költségvetését meg kell állapítani. Az 1904 ik évi költségeloirányzat már kikerült a sajtóból s szét lett osztva a városi képviselőtestület tagjai között, kiknek van idejük gondolkodni a felett, mint lehetne észszerűen és helyesen megoldani a város jövő évi háztartásának fontos kérdését, van idejük áttekinteni és mérlegelni a költségvetés tételait, melyeket a számvevőség nehéz munkával és sok gondal állított össze.

A terjedelmes, nagy iven nyomtatott költségvetés mellékletekkel van támogatva, s még őrzi régi nagy formáját, s a hagyományos ősi methodus szerint van összeállítva, ami nem épen könnyen áttekinthetővé teszi. De hát kicsinyes dolog volna a formával és az alakkal bibelődni, mikor a költségvetésnek tartalma s a végösszeg a fődolog s azután következik csak a benne megnyilatkozó szellem és az irányzat mérlegelése.

Jól tudjuk mindnyájan, hogy az intézőknek, a város előjáróságának az ugynevezett betartás, a takarékoság az elve és elmondhatjuk, hogy a gyepőt kezében tartó polgármester a város vagyónának hűséges, pontos és szorgalmas gondozója; bizony nem rajtuk mulik, hogy a pótdó a minimumra nem szállt le. Ők teljesen elenyésztenek, ha — lehetne! De miután nem lehet, meg kell elégednünk azzal, hogy a jövő évi költségvetés a maga egészében a takarékos gazdálkodást és azt mutatja, hogy a jövedelmi források amennyire csak lehet, ki vannak használva.

Ezzel nem akarjuk a világot sem azt mondani, hogy a költségvetéssel tökéletesen megvagyunk elégedve és hálát adunk a 43% pótdóért, mert hiszen azt is tudjuk, hogy a városházán néhány okos embernek, de különösen a polgármesterünknek ugyancsak fő a feje: mint lehetne újabb jövedelmi forrásokat teremteni, mint lehetne a szükségletet szűkebb korlátok közzé szorítani, vagy ha már ez nem kivihető, mint lehetne a

várost fejleszteni, a lakosság jövedelmi forrását és így adóképeségét fokozni

Világosan látszik ebből, hogy az intézők maguk sincsenek elragadtatva a költségvetéstől. De nem is lehetnek; mert a köz és az ő érdekük találkozik abban, hogy minél kedvezőbb legyen a háztartás mérlege.

És mindjárt itt mutatunk rá a multkor lapunkban szellettetett mozgalomra, melyről megírtuk, hogy a tanács pártolólágg terjeszti a képviselőtestület elé Szentés azon megkeresését, hogy az italmérsi, hus. bor- és sörfogyasztási adót engedje át a kormány a rendezett tanácsu városoknak, hogy ez összeget kulturális és közegészségi czélokra fordíthassák. Nagy sor volna az, ha a nálunk befolyó 20—22000 korona ilyen czélokra volna fordítható! Mennyire változnék a költségvetés képe és mennyire előnyösen változnék közegészségügyünk szomorú, sivar ábrázata. Volna tiszta, jó vizünk a házban, nem kellene restelkedve végigmenni az idegennel az utczán, hol az egész napi menut nyilvánosan szagolhatjuk, nem lenne annyi és oly makacs járvány és egy kis megröltetéssel néhány év alatt kulturális czélra is jutna valami.

Mert hát sok kívánni valónk van. Ideje volna már lassacskán a rendőrség és a tűzoltóság megfelelő szervezésével is foglalkozni stb. stb. egy sereg „pium desiderium“-unk van, melylyel szemben ez idő szerint csak annyit mondhatunk, hogy mindenki láthatja, hogy a városházán a lapunk multkori vezető cikkében emlegetett jóakarát, buzgalom és vállalkozási kedv megvan, csak az anyagiak hiányzanak.

E kis elkalandozás után rátérhetünk a költségvetésre, mely valószínűleg még e hét folyamán a képviselőtestületi közgyűlés elé kerül:

A „szükséglet“ fejezetben első helyen állnak az adók, melyekben mintegy 1200 korona emelkedés van a jelen évhez képest. A tétel főösszege 18169 kor. 23 fillér.

A rendszeresített fizetések és illetmények összege: 41431 kor. 08 fill., mintegy 370 koronával több az ediginél.

III. Irodai szükségletekre: 2200 korona.

IV. Fuvar-, napi- és tiszteltidjakra a régi 800 korona.

V. Ujjonczozási költségekre 300 korona.

VI. Községi épületek javítására és biztosítási díjakra 1521 kor. 37 fillérrel kevesebb van felvéve, mint a folyó évben. Volt ugyanis 8514 korona, most előirányozva van: 6992 kor. 63 fillér.

VII. Utcák, terek tisztítása, utak, hidak stb. karban tartására változatlan: 2550 kor. az előirányzat.

VIII. Iskolai czélokra 1744 kor. 82 fillér a többlet most, a mennyiben 27482 kor. volt ez évre jóváhagyva, jövő évre pedig 29226 kor. 82 fillér az előirányzat. Nagyobb emelkedés van az áll. el. iskola kiadásainak tételénél, de hát azt mindenki beláthatja, hogy a kulturális intézeteket fejleszteni a terhek emelkedése nélkül nem lehet. E teren a teherviselésnek erkölcsi sulya van, s ez a teher csökkenni nem fog; épen ezért volna üdvös dolog a fent jelzett forrás megszerzése.

IX. A hivatalos és rendőri kiadások czim alatt foglalt tételek összege 197 kor 40 fillérrel kevesebb az ediginél. Volt: 24089 korona, most 23891 kor. 60 fill. van előirányozva.

X. Gazdasági kiadásokat, melyek tulajdonképen megtérülő átmeneti kiadások főösszegükben: 28501 kor. 10 fillér, 1129 koronával több az eddigi 27372 kor. 10 fillérnél. E tételnél egyik álmunk részben megvalósítását is felfedezzük! t. i. 300 korona van felvéve egy öntöző kocsira. Az álmunk másik részét, hogy t. i. öntözzenek is vele és ne akkor, mikor az eső esik, talán szintén beteljesedve látjuk a jövő nyáron. (Majd ha fagy! Szedő.)

XI. Városi cselédeknek és szegényeknek gyógyszer stb. 340 korona.

XII. Terhelő adósságok kamataira: 13233 korona 42 fillér, 20 koronával több mint jelenben.

XIII. Rendkívüli kiadásokra 1336 korona 38 fillérrel több van előirányozva jövő évre. Volt 8235 korona 24 fillér. Most 9571 korona 62 fillér, de utcák burkolásra 1000 koronával több vétetett fel s így indokolt a magasabb tétel.

XIV. Előlegezésekre 500 korona.

XV. Vegyes és előre nem láthatókra: 15700 kor. 38 fillér van felvéve, mely tételben 10080 kor. 38 fillér,

TÁRCZA.

Csendes őszi délután.

Csendes őszi délután van,
Hulldogál a falevél.
Szivemben is váltakozva.
Bú — örömmel helyt cserél.

Ablakomnál álldogalok,
Nézem a borús eget,
Hajtja csipős őszi szellő
Dél felé a felleget.

Nézem, nézem s elmerengek,
Kél szivemben fájdalom . . .
Igy tűnik el észrevétlen,
Szép, vidám ifju korom!

S eltűnt véle lelkem álma,
Es fejem belepte dér —
Nem esoda! hisz itt az ősz már.
Hulldogál a falevél . . .

Ösmerte az asszonyt . . .

Irta: DRÁSKÓCZY VIKTOR

Balsay Akosné, a könnyűvérű fiatal asszony egy szép napon a Kiss Árpád huszártőhadnagy karjaiba dobta magát.

Az ura csakhamar gyanakodni kezdett. A botrányt azonban kerülni akarta s így megmaradt a pusztá gyanúnál s nem kutatott tények után

Valamit mégis csak kellett tennie. Szabadulni akart a kínos gyanutól.

Az asszony előtt nem szólt semmit. Látszólagos nyugalommal hagyta jönni-menni, csak úgy, mint aze-

lőtt A főhadnagy iránt folyton növekedő barátságot színlét

Csak mikor egyedül volt, merült el gondolataiba. Naphosszat kereste a megoldást, míg egyszer csak megkönnyebbülten kiáltott fel:

— Megvan!

* * *

Az asszony egy reggel még az ágyban volt, mikor a szobaleány felbontott levelet adott át neki, melyet a Balsay előző napi ruhájában talált. — Illatos levélke volt és női írás. Nem is lett volna asszony Balsayné, ha el nem olvassa.

— „Édes Balsay! Ma este szívesen várja teára Domokosné.“

Az asszony elképedt Ki az ördög lehet ez a Domokosné? Hírét se ballotta soha! Vagy talán? . . . Ejh, örülség! Nem olyan ember az ő ura. Bizonyára valami jelentéktelen ösmerős!

Féltette a levelet. Bármennyire is szeretett volna azonban napirendre térni a dolog fölött, föl-föl ujtultak balsejtelmek. Mikor az ura hazajött, gyanakvó pillantásokat vetett rá, de előhozni a levelet nem volt bátorsága. Ellenben felháborodással beszélt a lelencz-ügyről, ami annyi gondot ad egy nemes lelkű nőnek.

— Hallatlan! Ma ismét a közgyűlésre kell men-
nem. De hiába. Az emberbaráti kötelesség! . . .

— Ugy van! — hagyta helyben az ura. — Ép oly kellemetlen teher, mint nekünk férfiaknak a politika. Ma este ismét pártvacsoránk van. Hallatlan! De hát hiába. A haza iránti kötelesség! . . .

Az asszony összerázkódott. Majd erőt vett magán és kissé gunyosan kérdezte:

— Pártvacsorára megy édes?

A férj nyugodtan felelt.

— Mint minden csütörtökön

Az asszony megvető pillantással mérte végig, ami Balsaynak szerföltött jól esett.

* * *

Balsayné a szemét se hunyta le egész éjjel. Az ura csak reggel felé jött haza. Pedig máskor a pártvacsoráról már mindig otthon volt éjjeli előtt. Ez az első eset, hogy ily sokáig kimaradt. És épen ma, mikor az az ostoba levél . . .

Izgatottan fészkelődött ágyában.

— Tehát megcsalna az uram? Megcsalna engem? Nem, az lehetetlen! Igaz, hogy én . . . No de ez egészen más!

Idegesen szökött ki ágyából, Átkutatta az ura ruháit. Megnézte a pénztárcáját. Semmi.

— Tehát mégsem. De nem! Megcsal! Erzem, hogy megcsal! Tegnap este azt mondta, hogy a pártvacsorára megy és Domokosnéval teázott!

Szeme könybe lábadt és boszankodva nézte alvó urát. Szőke hajfürtjei hamiskás rendtelenségben lógtak bele izgalomtól kipirult arcába, melyet a harag még édesebbé tett. A selyem hálóköpeny alól kikandikáló gömbölyű karjának sima bőre s kívánatos formái mintha egyenesen a férfiak megbabonázására lettek volna teremtve, Odaállt a nagy tükör elé, sokáig gyönyörködött önmagában. Szeméből eltűntek a könnyek és öntelt büszkeség sugárzott ki azokból. Lassan suttogni kezdett:

— Lehetéges volna? Nem! Nem képelek oly bárgyu férfit, ki ehhez a terem téshez hűtlen tudna lenni!

Diadalmas mosoly jelent meg arcán. Mint aki tudja magáról, hogy legyőzhetetlen.

— Te édes! — suttogta most az ura.

— Alszik! . . . Álmában beszél!

— Drága szép Idám! — folytatta a férj.

— Azt mondja, drága szép Idám! Rólam álmodik! — gondolta az asszony.

— Szeretsz? — kérdezte az alvó.

— Szeretlek kis butus öregem!

— Hü maradsz hozzám?

— Amilyen eddig voltam papikám! De te azért egészen hü vagy édes öregem. Igen, hü vagy, még ál-

a három hitfelekezeti és izr. hitközség lelkészei és kántortanítóinak felebezés alatt levő járandósága.

Az összes szükséglet ezek szerint: 193407 korona 88 fillér.

A fedezeti részben: XVI. Maradvány és pótdó többlet: 8302 kor. 7 fillér.

XVII. Ingatlan vagy jövedelméből 2287 kor. 83 fillérrel kevesebb vétetett fel, 87491 korona 13 fillér volt az ez évre jóváhagyott összeg, most pedig 85203 korona 30 fillér van felvéve. A nagy különbséget itt a tűzifa eladásnál mutatkozó különbözet 2100 kor. teszi. A volt kaszinó helyiségének 600 korona bére helyett is most csak 100 korona szerepel. Az épületfa eladásnál viszont 350 koronával emelkedett a felvett összeg.

XVIII. Regálé és más hasonló jogok jövedelméből: 33215 kor. 28 fillér.

XIX. Tökek és részvények jövedelméből: 6572 kor. 90 fillér.

XX. Térítmények iskolai tan- és beiratasi díjakból: 16284 kor. 15 fillér, 202 korona 32 fillérnél több mint a jelen 16081 kor. 38 fillér.

XXI. Vegyes és rendkívüliekből: 4578 korona 10 fillér a mostanival teljesen egyező összeg van felvéve.

Az összes fedezet ezek szerint 154155 korona 80 fillér, melyet levonva a szükségletből, marad fedezet hiány: 39252 korona 8 fillér. Ennek fedezetét szolgálja 89427 kor. 19 fillér egyenes állami adó után 43% községi pótdó: 38453 kor. 69 fillér és 6155 kor. 59 fillér egyenes állami földadó után kivetendő mező örbér pótdó 861 kor. 78 fillér, lenne az összeg 39315 kor. 47 fillér és így a költségvetést 63 kor. 39 fillérrel zárja be Koháth Lajos városi számvevő.

Igy néz ki Rimaszombat város jövő évi költségvetése főbb tételeiben és összegeiben, melyeket azért tüntetünk fel összehasonlítva a múlt évben jóváhagyott összegekkel, hogy a különbség látható legyen.

Felhívjuk most már városunk képviselőtestületét, foglalkozzék a város háztartásának jövő évi mérlegével az azt megillető komolysággal és figyelemmel. Kiséreljék meg, mint lehetne valahová beilleszteni a csatornázás és vízvezeték esetleg a rendőrség és tűzoltóság jobb szervezésének alapvető összegét, mert hiszen ennek egyszerre való felvétele a pótdó megkiszereződése nélkül nem megy. Ne sajnálják a fáradságot, tekintsenek körül és mutassanak rá, ha valami új jövedelmi forrás kínálkozik.

S mikor erről van szó, mi is felelevenítjük azt, mit 2—3 év előtt e helyen egy méltán figyelmet keltett cikkben írtunk, hogy egy szűkebb körű bizottságot kérjen fel a képviselőtestület arra, hogy kísérelje figyelemmel a mozgalmakat, érdeklődjék az új létesítmények iránt. Más városok is puhatoloznak és résen vannak; ha valami akvizíció kínálkozik, tüstént mozgósítják az intézőket és az összeköttetéseket.

A múlt keserves, de mégis iskola volt nekünk, s megtanitható, hogy előre kell látnunk, mozogni és ügyeskedni kell, ha valamit elérni akarunk, mert sajnos, a mi „conduit-listánk“ nem nagyon ajánló.

Kizárt tanulók.

Megírtuk volt annak idején, hogy a rimaszombati egyesült protestáns főgymnasium tanári kara és igazgató

modban is engem bubusgatsz. Bocsáss meg, hogy gyanúsítottalak . . .

Édesen simogatta az alvó szétborzolt haját.
— Ugy, ugy édes! — sugta Balsay. Imádlak! És ne félj! Melletted vagyok. Megoltalmazlak bosszúálló férjedtől.

— Hogy mit csinálsz? . . .
— És most pá! — mondta az alvó. — Ne sirj! Így! Csókoldj meg még egyszer. Várom a leveledet. A főpostán. Poste restante. Tudod, — a feleségem . . .

— Álaváló, hol voltál az éjjel? — kiáltott föl Balsayné s alaposan belemarkolt a szétborzolt hajba, melyet az imént oly lágyan cirizogott.
Balsay fölriadt.

— Mi az, mi az? — hadarta. — Miért kelsz ily korán? Hja, — bizonyára a reggeli ingyen tej kiosztásra kell menned!

Isteni nyugalommal fordult a fal felé. Az asszonynak torkán akadt a szó. Az ura szavai oly hangon voltak mondva, hogy elment tőle minden bátorsága. Mint a tetten ért bűnös, nesztelenül hagyta el a szobát. Mikor Balsay egyedül maradt, felült az ágyban s elégtlenül gyujtott rá reggeli szivarjára.

* * *

Az asszony ott töprengt a másik szobában.
— De hisz elvégre is csak álmában beszélt s az ember oly sok mindent össze álmodik! csak az a hosszú pártvaosra . . .

Elhallgatott.

— Valami poste restante levélről is beszélt! — folytatta. Bravó! Erről meg tudom hát, hogy álom volt-e csak, vagy valóság?

Sietve ment a főpostára. A levél már ott volt. Ugyanaz a boríték. Ugyanaz az írás. Igen, — a Domokosné írása! Föltépte.

— „Édesem! Alig pár perce, hogy utóljára megcsókoltál és én már nem bírok nélküled lenni. Kell, hogy hívjalak. Este várlak. Ugye jössz? Az uram nem gyanakszik. Semmi baj. Remélem a feleséged sem. Elbitte-

választmányá Vieszt Károly VII., Markovics Iván VI., Bradnyán Milán V. és Putis Ján V. osztályú tanulókat az iskolai fegyelmi törvények súlyos és fokozatos megsértése és hazafiatal magokiviselete miatt az iskola kebeléből kizárta; Vieszt Dusán VI. és Kulisek Milán VI. o. tanulóira nézve pedig — az iskolai törvények súlyos és fokozatos megsértése, a tanári székkel szemben tanusított tiszteletlen magatartás és hazaelenes magaviselet miatt — felterjesztést intézett az iskolai főhatóságokhoz a nevezett tanulóknak a hazai összes középiskolákból való kizáratása végett. Az iskola egyházi főhatósága — Kúu Bertalan tiszáninneni ev. ref. püspök és Zelenka Pál, tiszamelléki ág. ev. püspök — a fegyelmi ítéletet indokainál togra helyben hagyta, az utóbbi két tanulóra vonatkozó felterjesztést pedig a középiskolai törvények értelmében a közoktatásügyi miniszteriumhoz küldte fel változatlanul. Erre vonatkozólag a napokban érkezett le a gymnasium igazgatóságához a püspöki iroda útján a miniszterium döntése, mely szerint Vieszt Dusán és Kulisek Milán főgymn. VI. oszt. tanulók az iskolai fegyelmi törvények súlyos és fokozatos megsértése, a tanári székkel szemben tanusított tiszteletlen magatartás és hazaelenes magaviselet miatt az összes hazai középiskolákból kizáratottak a benyújtott kegyelmi kérvény mellőzésével.

E szomorú ügy részletei, előzményei lapunk tisztelt olvasói előtt eléggé ismeretesek. A méltán megérdemelt ítéletet hazafiias közönségünk általános megnyugvással fogadja. A következményeiben mindenestre eléggé súlyos és szigorú ítélet nemcsak a legutóbbi bűn útjára tévedt, de elvégre is éretlen, tacsóki síhedereknek, hanem szól közvetve mindazon szülőknek, nevelőknek, akik legszentebb hivatásukról megfélekedve, gyermekeiket, tanítványaikat közös édes anyánk, magyar hazánk egyformán szeretett, sőt dédelgetett fiait — szivtelenül és lelketlenül már zsenge korukban nemzetiségi túlzó nőbortjaikkal — ezzel a maszlagos nadragulyával táplálják. Bizony isten nem is csuda hogy e tökéletlen és éretlen ficzkók „már ily korán (!?)“ megcsábultak. S aztán elkábult és ellágyult tót fejjele neki mentek a kemény kőfalnak!

Ez az iskola viharedzett, százasodó végvára itt fenn a magyarságnak: őszinte szeretettel fogad kebelébe bármily anyanyelvű, bármilyen vallású magyar fiút. Magyar kultúrával és tudományával vértézi fel az élet nehéz harcához. Megtölti meleg szeretettel, megédeszi humanizmussal és mély vallásos hittel az élet ridegsége s az emberek hitetlen, fagyos közönye ellen. Hazaszeretetre, törvénytiszteletre tanítja mindenik fiát. Őszinte, nyílt, egyenes jellemű magyar ifjakat igyekszik nevelni. Titkon bujkáló, alattomos hazafiatal törekvések benne menedéket nem lehetnek. Ne is merészeljenek keresni soba többé! Most talán legelőször érte ily orvtámadás. Rut kudarczsal, zuzott fejjel kellett a támadóknak visszavonulniok s Rimaszombatból örökre kitakarodniok.

Mert értsük meg jól egymást! Nem ezek a tacsóki gyerekek voltak a támadók csupán. Ők csak szerencsétlen és szárandó eszközei egy a felvidéken ujabban mind tervszerűbben, alattomosan megindított titkos nemzetiségi igazgatásnak. Hítvány és gyenge szerkezetű pisztolyosok csupán, a melyekből gazdáik magyar pénzen és a magyar érz. segítségével nagy ravaszul erős, tót ágyukat szerettek volna kovácsolni ellenünk, jöbhiszemű, édes magyar testvéreik ellen. Kissé elhamarkodtak a dolgot, olyanok, akikre odafönt ez egyszer nem igen számítottak: a tiszlezi fegyvertársak. Alig egy két évig kellett von' még titokban maradniok, magyar tüzön edződniök: s egész úteg pompás, finom mivű tót uchatius nyerhetek volna. De hát az „ügyetlen“, „ostoba“ (nem mi mondjuk, ők állítják!) Ján Uram, Horváth etc. (mint tisztára ősi tót nevek!?) hazafiias bor- és sörmentes felbuzdulásukban nagyon telporozták a pattantyut, sőt a tót himnussal: a „Hej Szlován“-val tüzet is esiholtak Tüzet fogott, lobbot vetett mind a hat pisztoly, és nagyot pukkant Murány mondás, vadregényes sziklái közt. Számításon felül annyira nagyot, hogy ide Rimaszombatba is elhatott a hangja. Magja is volt a lövészek: ott maradt a nyoma a turista házon félig lekaparva, félig elrutitva az őszinteség és a bátorság nagyobb diesőségére s a titkos legyverkovácsok igaz gyönyörűségére. Vajha okulnának e tanulságos példán! Vajha észre térnének mindazok, a kiket e „még korán“ szétpukkan-

a szegény kis számár, hogy a pártvaosorán voltál? Csak valami ügyes dolgot találj ki megint, mert a rut asszonyok szerfölött féltékenyek ám! Te pedig azt állítod, hogy feleséged típusa a rut nőnek. Pá! A viszontlátásig is csókol rajongásig szerető Idád.“

Balsayné csaknem elájult, amint e sorokat elolvasta. Pillanatilg tétován állott egy helyben, majd imbolyogva haladt végig az utcán. Alig tudta visszatartani könynyeit.

Hazaért. Idegesen futkosott le s föl a szobában.
— Megesalt! Most már bizonyos, hogy megesalt, Domokosnéval esalt meg!

Tekintete egy kézi tűkörre esett. Görcsösen fölkapta és belenezett.

— Hazudsz! Nem igaz! Ne hitessz! Nem vagyok többé szép! Elestültem! Rút lettem! Típusa vagyok a rút nőnek! És ezt a saját uram mondja rólam . . .

Önmagából kikelve vágta a földhöz a tűkört, azután mint az erdei vad, melyet legnemesebb részében sebzett meg a golyó, — leroskadtt és hangos zokogásba tört ki.

Sokáig volt így. Végre erőt vett magán. Fölemelkedett. Az erős izgalomtól szinte görnyedten állott egy helyben és gondolatokba mélyedt.

A szobaleány lépett be.
— Kiss Árpád, huszár főhadnagy! — jelentette.

Balsayné töveteget nézett a leányra. Majd kiegyenesedett görnyedt alakja, — arezára méltóságos kifejezés rajzolódott s szilárd hangon mondta:

— Nem fogadom! És többé nem vagyok itthon a főhadnagy úrnak! Megértette?

A szobaleány távozott.

— Nincs időm többé az effélékre! Meg kell mutatnom annak az embernek, hogy képes őt a maga részére lekötni a rút nők legtipikusabb alakja is, csak fáradságot vegyen magának hozzá! . . . Ezzel az elégtétellel tartozom önmagamnak . . .

Csöngetett.

— Adja a selyem pongyolámat! . . .

tott és szétriasztott gyermekpisztolykák visszafelé sült lövedékéből, akárcsak egy szemernyi serét is megsebzett!

—6—

Meghívó

A gömör kishontvármegyei ált. tanítóegylet rimaszombati járásköre a folyó évi november hó 30-án délelőtt fél 10 órakor kezdve a rimaszombati áll. elemi leányiskolában gyűlést tart, melyre a járáskör tagjai s a nevelés ügye iránt érdeklődő közönség tisztelettel meghívataik.

A gyűlés főbb tárgyai lesznek:

1. A népoktatási törvény revíziója s a szolgálati viszony szabályozása és rendezése; előadja: Timkó Mihály áll. iskolai tanító.

2. Az Eötvös-alap alapszabálytervezetének tárgyalása; előadja: Hegedüs Zoltán áll. iskolai tanító.

3. Tisztújítás és stb.

Kelt Janosiban, 1903. november hó 22-én

Beske Bálint, jkóri elnök

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT“ kiadóhivatala

Rendjel átadás. Megírtuk már, hogy a király Stefancsok Károly nagyrőcei polgármesternek buzgó szolgálatai elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. Az érdemkeresztet Hámos László főispán folyó hó 28-án fogja átadni a kitüntetettnek. Az átadás nagy ünnepélyességgel lesz összekötve, mely alkalomból Nagyrőcén külön rendezőbizottság alakult s a következő programot adták ki: 1. Városi díszközgyűlés. 2. Ennek keretében az érdemrend átadása. 3. Közgyűlés után a nagyrőcei daloskör éneke. 4. Egyesületek és intézetek tiszteletadásai. 5. A nagyrőcei daloskör éneke. 6. Közébed déli 1 órakor. 7. Este 8 órakor kezdődő táncmulatság.

Az új kereskedelmi államtitkár gróf Serényi Béla, ki Wickenburg gróf utódja a kereskedelemügyi miniszterium politikai államtitkári állásában, már elfoglalta magas állását, s a tisztviselői kar üdvözlését is fogadta. A dédesi választókerületől nyert mandátumáról természetesen le kellett mondania, illetve magát új választás alá kell vetnie. Ugy halljuk, hogy a kerületben már értekezések folytak, melyeken egyértelmű megállapodás jött létre, hogy t. i. Serényi gróft választókerületében egyhangulag újra megválasztják.

Lelkészbiztatás. A ráhói ág. hitv. evang. egyházközség f. hó 29-én vasárnap tartja meg választott új lelkészének beiktatási ünnepélyét, mely lélekemelőnek és szépnak ígérkező ünnepélyre — mint halljuk — városunkból is sokan készülnek.

Athelyezés. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter Bodor Ármán kir. államépítészeti hivatali mérnököt hasonló minőségben Pozsonyba helyezte Bodor Ármán 18 even át lakott városunkban s ez idő alatt lelkiismeretes és pontos hivatalos működése mellett a társadalom terén is nagy népszerűsége s általános tisztelet és kedveltségre tett szert. A mellett nagy zenei képességgel bíró neje is több ízben vett részt remek zongorajátékával a jótekonyczél szolgálatában rendezett ünnepélyeken. A köztiszteletben álló hivatalnok és társadalmi ember a koresolyázó egylet választmányi tagja és sokáig pályafelügyelője s lapunknak régi lelkes munkatársa volt, ki nek távozását őszintén sajnáljuk, szívből kívánunk neki és családjának boldogságot új otthonukban!

Eszkütszéki tárgyalás. A rimaszombati kir. törvényszék, mint esküdtbírószék folyó évi december hó 7-én és 9-ére tüzte ki ez évi legutolsó tárgyalásait. Az esküdték e tárgyalásokra már be vannak hívva.

Ünnepi beszéd. Czinke István helybeli ref. lelkész remek alkalmi beszéde, a melyet a városunkban tartott Rákóczy ünnepélyen olvasott fel, s melyet lapunkban is közöltünk, nyomtatásban külön füzetben is megjelenjen s a kaszinó a füzetet darabonként 40 fillérért árusítja. A tiszta jövedelmet a Kassán felállítandó Rákóczy-szobor alapjára fordítják.

Súlyos gyász érte a kassai kir. főügyészt: Dr. Paksy Józsefet, a mennyiben édes anyja, a debreceni előkelő társadalom közbecsülésben és köztiszteletben állott tagja folyó hó 23-án Debreczenben elhunyt.

Bizalom. Mindenkor őszinte örömmel vesszünk tudomást arról, ha vármegyénk szülőiteit, ifjait kitüntetés éri. Most is ilyenről értesülünk: Banczik Sámuel, kokovai ev. lelkész hasonnerű fiát, a rimaszombati evang. prot. főgym. volt törekvő tanítványát, a ki jelenleg mint tanárjelölt a kolozsvári tud. egyetemen folytatja tanulmányait, az ottani m. kir. állami tanítóképző internatusának felügyelőjévé választották egyhangulag. Gratulálunk!

Képviselő és főispán az államfogházban. A „Pesti Hírlap“ban olvassuk, hogy a szegedi államfogház illusztris vendégei s napokban megszapornak s a társaság fényét egy főispán és egy képviselő is emelni fogja. A főispán Hámos László, a képviselő pedig Kubinyi Géza s mindketten párbajvétség miatt rándulnak Szegedre az államfogházba.

A kaszinó új helyiségeinek próbavilágítása f. hó 24-én este nagyszámu érdeklődők jelenlétében történt s ez alkalommal gyönyörködtünk a szép új helyiségekben, melyek pazarul és fényesen ki voltak világítva. — Megelégedéssel és örömmel szemlélhette a fényárt s a kellemes, kényelmes és szép helyiségeket Kubinyi Aladár, a kaszinó érdemes elnöke, ki ez új és kedvesnek ígérkező második otthon létesítésével egyik főczélját érte el. — Különösen szép a parkettel ellátott nagy terem, melyben a télen át társas összejövetelek, estélyek rendezhetők. Az összes helyiségek tisztogatásához hozzálátnak immár s remélhető, hogy december 1-én bevonulhatnak a kaszinó

tagjai az új helyiségekbe, melyekben kellő szellőztetésről és a tagok minden kényelméről gondoskodva van.

Eljegyzés Kolozsi Botha József Ruttkáról eljegyezte bessenyői Csathó Anna birtokbérletéről Ajnás-kőről.

Püspöki körlevél. Ivánkovits János megyés püspök folyó évi huszonegyedik számú főpásztori körlevelében tudomásul adja, hogy Gedeon Miklós jászóvári prémontréi kanonok Jászódebrődre, Helló József adminisztrátor pedig Helpára plébánosokká kinevezettek.

Jubileum. Tóth Gyula a közszeretnek örvendő rozsnói állomásfőnök f. hó 18-án töltötte be szolgálati működésének 25-ik évét. Ez alkalomból barátai és tisztelői f. hó 21-én fényesen sikerült bankettet rendeztek, melyen a népszerű állomásfőnököt lelkes hangulatban ünnepelték.

Halálozás. A helybeli kir. pénzügyigazgatóság egyik szerény, de pontos és szorgalmas munkása: Hankis Gizella díjnok f. hó 23-án 30 éves korában a helybeli kórházban — hová súlyos betegsége miatt aznap szállították — meghalt. Temetése f. hó 25-én nagy részvét mellett ment végbe.

A róm. kath. paplak építésének ügye jókora lépéssel haladt előre, a mennyeiben az épületnek emelettel való toldása már a tavasszal meglesz. A terv a miniszteriumban elkészült s jövő tavaszkor az építési munkálatokhoz hozzáfognak. Így főtérünk egy esinios emeletes épülettel fog gyarapodni, a prépost-plébános és a két segédlelkész pedig rendes lakást és irodahelyiséget fog nyerni.

A nyustya-hacsavai magnetit gyár sodronypályájának műtandrendőri bejárása f. hó 25-én ment végbe a hivatalos kiküldötték részvétele mellett. A mintegy 8 kilométer hosszú sodronypálya bejárásánál a helybeli kir. államépítészeti hivatali Sipos Béla mérnök képviselte.

Uj gyár terve. A budapesti Neumann és Mannheim cég tekintélyes faanyagárának egyik főnöke Neumann J., ki az itteni helyi viszonyokkal ismerős, e napokban itt járt és a város polgármesterénél bejelentette, hogy ők hasonló gyárnak városunkban való létesítését vették tervbe. A polgármester természetesen szíves érdeklődéssel vette tudomásul az eszmét és kijelentette hogy az előzetes tárgyalások elől sem zárkozik el. — Ugy halljuk, hogy a cég legközelebb beadja ajánlatát a városi tanácshoz, mely azt tárgyalás után a képviselőtestület elé terjeszti.

Figyelmeztetés a kereskedőkhöz. A helybeli posta- és távirtdiálovallapunk utján figyelmezteti és felhívja ovatosságra a kereskedőket. Egyes helyeken ugyanis az utóbbi időben a postai utalványosztály zárlata után esiniosan öltözött elegáns urak jelentek meg az üzletekben, s arra hivatkozva, hogy már a posta zárva van, kérték a kereskedőket, váltsák be a felmutatott s egészen elfogadhatónak látszó utalványt, sőt valamit vásároltak is, mire a kereskedő készségesen beváltotta az utalványt, melyről aztán kiderült, hogy az kitűnő hamisítvány. Felhívjuk tehát a helybeli kereskedőket, hogy legyenek ovatosak, s az esetleg ilyen utalvánnyal jelentkező urakat utasítsák el.

A nyomdász-sztrájk városunkban véget ért, s a sztrájkoló nyomdászsegédek egyrésze újra hozzálátott a rendes munkához, más része pedig önként és önkéntelenül távozott a városból.

A garamvölgyi új vasuton már hétfőn bejárta a vonalat az osztóvonat, mely állomás helyeikre vitte a beosztott tisztviselőket s az összes személyzetet. A vonal műtandrendőri bejárása — mint halljuk — f. hó 27-ikén, pénteken lesz s azon Uhlarik Béla vasuti és hajózási főfelügyelő vezetése mellett vesz részt a bizottság, melyben a vármegyét Bornemisza László alispán, az államépítészeti hivatali Bodor Ármir kir. mérnök fogja képviselni. A bizottság végig megy az utvonalon s Pohorellán elfogyasztott rövid ebéd után visszatér Breznóbányára, hol este a szokásos bankett fogja befejezni a műtandrendőri bejárást, mely után az új vonalat a forgalomnak átadják.

Halálozás. Dusek László fiatal szorgalmas asztalosmester, Dusek Károly asztalos fia, folyó hó 25-én 31 éves korában hosszas betegeskedés után meghalt. Temetése folyó hó 27-én lesz.

Tűz. Szombaton — f. hó 21-én este 8 óra után a vészharangok megkondulása nagy ijedelmet okozott városunkban. Az Erzsébet téren a gömörmegyei nép- és iparbank tulajdonát képező ház földszintjén a Beck testvérek üzletében, még eddig ki nem derített okból tűz támadt, s a már bezárt üzletből kitóduló fojtó füst tette figyelmeztetés a járőreket. Az elsők között volt a füsttel telt üzletben egy derék és bátor rendőr, ki az égő anyagokat hordta ki a térre az üzletből. Azután megjelentek a tűzoltók is, de nekik már nem sok dolguk akadott. A kár azért nagy, mert az el nem égett üzleti tárgyak és áruk is nagyrészt megrongálódtak s a divatezikkék jó részét a füst, meg a befeleskendezett víz tette tönkre.

Gyengeelméjű és gyengeelméjű iskolásgyermekek a világhozott és szerzett gyermekkori gyengébb elméjűség körtana, pszichológiája és gyógytana ezimen dr. Ranschburg Pál fővárosi idegorvos népies nyelven igen becses tanulmányt írt, melyet szülők, tanítók, lelkészek, községi és iskolai előljárók, kik a gyógy-pedagógiával közelebbről óhajtanak megismerkedni, nagy haszonnal olvashatnak. — A gyenge elméjűekkel való részletes foglalkozás a külföldön is csak a lefolyt század utolsó évtizedében indult meg. — Nálunk pedig néhány lelkes egészség-tanár s iskolaorvoson kívül, kik a gyenge tehetségű gyermekek sorsa iránt az orvosok és pedagógusok figyelmét felkeltették igyekeztek, orvosi részről a kérdést közelebbről egyáltalán nem próbálták megvilágítani, miért is örömmel üdvözölhetjük dr. Ranschburg uttörő derék munkáját. Vajha minél nagyobb elterjedést nyerne azokban a körökben, melyek számára íródott. A három ivre terjedő tanulmány megrendelhető az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál Budapesten. Ára 1 korona.

Műkedvelői szini előadás Nyustyán. Szépen sikerült, mindvégig élvezettel hallgatott, pompás vi-rágásokkal és sűrű tapssal kísért műkedvelői szini

előadást rendezett Nyustyán folyó nov. hó 21-én este a „Magyar olvasókör“ helyiségében ez ezen alkalomra összeállított szép törekvésű fiatalok. Lukács Sándor népszínművét a „Veres hajó“-t adták elő. — Az éppen nem könnyű, elragadó népdalokkal élénkített remek népszínmű maga épűgy, valamint annak kitartó szorgalmat igénylő betanulása, élvezetes, sőt megkapó szerepalakítással bemutatott előadása teljes mérvben megérdemelte azt az általános pártolást és áldozatkész érdeklődést, amelyet iránta — már a játékon czél érdekében is — a közönség tanusított. Szépen sikerült játékkukkal, itt ott éppen meglepő színvonalú könnyedség és rutin, vagy dicséretes igyekezet és szorgalmukkal kiválóan kiténtek a női szereplők közül: Doboz Gizi „özv. Sajgóné“, Gyurkovics Margit a „Boglár Ágnes“, továbbá ennek leánya szerepében Zétyi Milike, nem különben Bossánszky Istvánné a „Szilaj Kata“, Ligety Gizi (Boris), Koleszár Irma, Randuska Paula (Sári), Kirner Irma stb. egytől-egyig nagy tetszést aratott szerepükben. — A férfiak sorában legtöbb tapsot nyert Galát János a „Veréb Jankó“, Lipták János a „Ferde“ és Bossánszky István az „András“ szerepében, míg a többi is mind derekasan megállotta helyét. — Am, a siker érdeme és az elismerés országrésze mégis csak Palkovics Sándor tanítót, mint fő-rendezőt illeti, a ki valóban időt és fáradságot nem ismerő buzgalommal hozta létre, körültekintő tapintattal vezette a próbákat, rendezte az egész előadást, a melyből a soba eléggé nem méltányolható magyar közművelődési önképzésen és szellemi élvezeten kívül — a nyustyai evang. új-orgona alapra tiszta jövedelem gyanánt 110 k folyt be, az összes bevétel pedig 272 kor. 44 fillért tett ki. A színelőadást tesztelen jövedélnél táncmulatság követte reggelig, melyet közben-közben verseny-táncz, világgosta és tombola sikerült rendezése fűszerezett, csapongó jövedvre emelt. — Ez alkalommal felülfizettek: Steller N. 5, Spiró Károly (Kokova) 4, Pavlovics János 3:40 Purjesz Ignác és Kolbenhayer József 2—2, Birnstingel Aurél 1:60, Hrebenda Ágost, Francisci Emil, Dr. Quirin Leó, Dr. Hruska János, Rásztoeczy Pál, Orosz Gyula, Pal Gyula 1—1 koronával; Moczny Pál és Ruzicska Jenő 80, Demeter Miklós és Scherffel Lajos 60, Kirner Győző, Schwartzpacher G., Győri Erzsike (R-szombat) Szopata Marit, Korach Jenő, Babéry Viktor, Vitális Ferencz, Keszler János, Metzner Jenő, Siktáncz János, László Sándor, Nagy Mihály, Veszélovzsky Elemér 40—40 fillérével. Fogadjak ezen jószívű felülfizetők e helyen iskifejezett elismerésünket a szépen sikerült műkedvelői színelőadásért pedig annak minden egyes közremunkált szereplőjének külön és együttvéve — a jövőre is sok-sok sikert kívánva — a legőszintűbb köszönetét nyilvánítja a nyustyai evang. egyházközség előjárósága.

Küzdelem az alkoholizmus ellen. Az alkoholizmus története egykor az emberiség történetével és az ellene való küzdelem is igen régi keletű már, de e kérdés mégis csak a mult században kezdett általános érdeklődést kelteni, a mikor az alkohol élvezete és ezzel együtt az általa okozott sok kár is mind nagyobb és nagyobb tért kezdett foglalni. Ha el is tekintünk az alkoholnak a társadalmi szokásokhoz való viszonyától, azt el kell ismernünk, hogy az alkoholizmus okával és hatásaival mélyen belenyúl a legkülönbözőbb gazdasági, társadalmi és erkölcsi kérdésekbe; hogy tehát nem szorosan orvosi kérdés csupán, hanem sokkal inkább bir szociális jelentőséggel, s ebből következik, hogy orvosokat, nemzetgazdászokat, kriminológusokat, paedagogusokat és theologusokat, valamint tudományosan nem képzett férfiakat és nőket látunk vállvetve munkálkodni azon, hogy az iszákosság okait és következményeit megszüntessék és hogy az ellene való küzdelem sikeres módjait és fegyvereit életbeléptessék és minél szélesebb körben terjesszék. — Az alkoholizmus nébány év óta Európa kulturálmáinak általános vitatárgyát képezi s folyó év április havában Brémában tartatott meg a IX. nemzetközi alkoholizmus elleni kongresszus, a melyre a magyar tanügyi kormány, Dr. N Szabó Sándor miniszteri osztálytanácsost küldötte ki. Dr. N. Szabó Sándor ottani tapasztalatairól terjedelmes füzetben számolt be, melytől mindazok emberbarátok, kik az iszákosság elleni küzdelem iránt érdeklődéssel viseltetnek vagy aoból talán maguknak részt is kívánnak, nagy haszonnal, élvezettel s okulásal fognak olvasni. A művecske tanulmányozását melegen ajánljuk a művelt magyar olvasó közönségnek s megrendelhető a m. kir. egyetemi könyvnyomó intézet kiadóhivatalában Budapesten.

Az ember-egészségügy. Dr. Urszinyi Gyula putnoki jeles banyaorvos, — mint már lapunkban megírtuk — érdekes könyvet írt, melynek czíme: „Az ember-egészségügy iránt való érdeklődés felkeltése hazánkban.“ A munkáról, mely széles körökben megérdemelt figyelemben részesült, az „Egészség“ című folyóiratban következőket olvassuk: „A 15 ivnyi terjedelmű munkában szerző a népegészségügy terén szerzett gyakorlati tapasztalásait írta le. Kivánatosnak tartja, hogy az orvosok iparkodjanak egészségügyi tapasztalásaikat tartózkodásuk helyén megírni és jó tanácsaikat füzetekben terjeszteni a nép között, alkalmazkodva mind a vidék speciális viszonyaihoz. Ezért nem tartja czélravezetőnek azon eljárást, a mely nálunk divik, hogy t. i. a miniszteriumból osztanak ki népszerűen megírt füzeteket a nép oktatására. Főképen a tüdővész ellen való védekezés kérdésével foglalkozik s mindenesetre megfigyelésre méltó az a kritikai megjegyzése, hogy ha népünk a tüdővész pusztításaitól meg akarjuk menteni, akkor nem azon kell kezdeni, hogy figyelmeztetéseket, rendeleteket bocsájtanak ki a fertőzés miként való elkerülésére, hanem azon, hogy tanítani kell a népet az igazi civilizáció tanaira. Meg kell a néppel értetni az egészséges lakás nagy értékét, fel kell világosítani arról, hogy a betegség legfőbb terjesztői: a szuftolt lakások, a kaszárnyaszerű építkezés, a nap hiánya a lakásban, a szoba poros levegője. Nagyon helyesen idézi Korányi szavait, a ki taláiban jegyezte meg, hogy: „a tüdővész elleni védekezés ismereteinek a nép között való terjesztése, a civilizációnak is terjesztése.“ Böven fejtegeti a tuberkulózis terjedésének okait az alföldön. — Tanulmányosan bírálta a gyermekek ápolása és nevelése körül követett hibás eljárásokat, s kimutatja azok összefüggését a tuberkulózissal — Részletesen kifejti a megbűlésnek, a rossz táplálkozásnak, prediszponáló hatását a tuberkulózisra, és arra a következtetésre jut, hogy nem elég csupán a fertőzés ellen

küzdeni, hanem első sorban küzdeni kell az ellen, hogy a tuberkulózisra való hajlam ki ne fejlődjék az emberben. A tuberkulózis ellen való védekezésben szerinte a felnőttek oktatásától lehetne legtöbbet várni. És czélravezetőnek egyedül azt találja, hogy az orvos tanítsa min denütt a népet a tuberkulózis ellen való védekezésre, egészségügyi ismeretekre. Irasson az állam alkalmas füzeteket (a betegápolási alapról telnék e czélra) s tartanak az orvosok e füzetekből magyarázó felolvasásokat. Urszinyi dr. könyve nagyon érdemes arra, hogy minél többen elolvassák, s szerzőnek lelkes buzdítása valóban képes a laikus olvasóban is az egészségügy iránt való érdeklődést erősebben felébreszteni. A könyv 4 koronáért kapható.

Putnoki állatvásár. A miskolci kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, miszerint a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy Putnokon a f. évi november hó 16-ára esett, de elmaradt országos állatvásár helyett f. évi november hó 30-án kizárólag hasított körmű állatok felhajtásával póttállatvásár tartassék.

Petróleum-kartell. A nagyközönséget kellemetlenül és károsan érinti a legújabb kartell, a melyet a petróleumfinomító gyárosok most kötöttek és ez által a czukorárak leszállításának hatását hátrányosan ellensúlyozzák valamennyi háztartásban. A november elsején létrejött kartell első intézkedése az volt, hogy a petróleum árát tizenegy koronával fölemelték, de az áremelkedés folytatását is kiltásba helyezték. Ez intézkedés nagy csapást jelent különösen a szegényebb néposztályra, amely épen a drágább téli időszakban kénytelen világító szerét drágábban fizetni. — Nálunk is fokozatosau két hónap alatt a petróleum árát 12 krajczárról 18 krajczárra emelték kereskedőink.

Janet Spiritualismusa. (Philosophiai Monographia. Irta: Juhász László — lapunk régi munkatársa — Budapest, Franklin-Társulat, 1903—283 lap. Ára 6 korona.) — A magyar philosophiai irodalomban nagyobbára idegen gondolkodóknak emelnek szobrot. — Ennek az anomáliának az oka az a sajnálatos körülmény, hogy említésre és halhatatlanságra méltó magyar philosophiánk még mindig nincs. Nem is csoda. Míg a nagy nemzetek nyugodtan élveztek a békés munka haladásának boldogságát, addig a magyar a Kelet és Nyugat határait kivéve egyebet se tehetett, mint hogy a határok békeségét őrizte. Multunknak csaknem kilenc századon át tartó szomorú szociális és politikai viszonyai hozták azt magukkal, hogy izgalmas és véres drámát kellett írunk a kardunk hegyével, így a philosophia nagy eposzt megkomponálni már nem volt időnk. Ezek az igazságok magyarázhatják meg a kezünk alatt lévő könyvnek is az idegen címűt és idegen tárgyát. De ez a cím és ez a tárgy csak látszólag idegen, mert a benne foglalt doctrina, a francia spiritualismus, a mely a vaskos kötetben a legmodernebb formában a legpraecisebb kifejtést nyerte, távol áll ugy az angol empirismustól, mint a német materialismustól és teljesen megfelel a magyar szellem méltóságos characterének. Ez a doctrina mérsékelt és középfekvésű, mint a Magyarország geographiai és klimatikus helyzetének megfelelő magyar szellem Mintha Janet Pál nem is a francia, hanem a magyar akadémiának lett volna a tagja, díszje, büszkesége, annyira sympathikus nekünk az ő bölcselkedése, melyet a könyv tizenöt fejezetben ismertet. A Janetvel egyidejű bölcsészeti mozgalmak áttekintése után a Janet Pál élettörténete, negyvennél több kötetre terjedő könyveinek felsorolása, a doctrinának gyakorlati és transcendens részre osztása következik. A gyakorlati bölcsészet keretén belül foglalkozik a monographia írja Janetnek népszerű és didacticus bölcsészeteivel, irodalomra és természettudományokra alkalmazott philosophiájával, erkölcsstanával, politikájával és bölcsészettörténelmével. A második részben van körvonalozva a transcendens bölcsészetnek igazi és jog-szerű tárgya a psychologia és a metaphysika. Spiritualismus, szenvedélytan, indeterminismus, theodicea, kosmologia, idealismus, — mind, mind rendkívül világos, szabatos és mégis érdekes méltatásban részesülnek. Az ismertetésen és a tartalmi kivonatokon a Janet szelleme leng, úgy, hogy ebből az egy könyvből is megismerheti az olvasó az egész janetismust, a melynek a kritikája teljesen originális. A monographia stylusa folyékony és lendületes, valóságos szépirodalmi karakterű, így nemcsak a szaktudósok, de minden művelt embernek élvezhető. Janetnél ennél terjedelmesebb és részletesebb könyv még egyetlen nemzet irodalmában sem jelent meg máig. Szóval, akik nagyon szomorúak a schopenhaueri lectureók hatása alatt az atheismus, materialismus és positivismus rideg tételei miatt, azoknak jobb tanácsot nem adhatunk: meneküljenek bánatukkal a spiritualismushoz a vigasztalásához, mely e könyv lapjairól oly megindító lágyssággal szól szívükhöz. Mert e könyvnek, híven a spiritualismushoz, az a vezérgondolata, hogy a legfőbb magyarázatot a legfenségesebbnél kell keresni, nem az alacsonyágnál, hogy a dolgok lényege a szellem, a gondolat, a szabadság s nem a materia, a mely daczára a vak érzékek kiáltásainak, mégis csak tűnő árnyéka a realitásnak, Erdeme Juhász Lászlónak, hogy a mai positiv világ gyótró tanításai idején is meglátta azt a régi és már-már elfeledett igazságot, hogy a tudomány okozta nagy metaphysikai sebeket csak homeopathice, egy másik, egy derekabb metaphysikával lehet orvosolni. Ennek az igazságnak a dicsőségére a szerző, a ki a párisi, londoni és berlini könyvtárakban kutatta monographiájának forrásait, alapvető, lelkiismeretes és instructiv munkát végzett, a Franklin Társulat pedig szép külső formát adott a tudományos műnek. Igazán nem a chablonnak, hanem őszinte meggyőződésünk kényszerítésének engedünk, mikor a könyvet melegen ajánljuk azoknak, a kik szeretik a bölcsességet.

Állatbetegségek. Kimutatás Gömör-Kishontvármegyében uralgó ragadó állati betegségekről:

1. *Lépfene:* Ispánmező
2. *Veszétség:* Tornallya, Harkács, Jolsva, Betlér, Ochtina, Rádova, Pelsicz, Csetnek, Markuska.
3. *Ragadó száj- és körömfájás:* Deresk, Rudna, Rochfalva, Fekete-Lehota.
4. *Sertéshmló:* Berzete.
5. *Sertésvész:* Nagy-Szuha, Rimócza, Pongyelok, Serke, Derencsény, Egyházabást, Uzapanyit, Dobóca, Gortvakistalud, Oláhpaták, Alsó-Sajó, Nadabula, Mnisány, Koprás, Hisnyó, Murány-Zdichava, Miglécz, Telgárt és Sumjác.

Öngyilkos cigány. Danyi Lajos pokorági cigányt, ki városunkban koldulással tengette életét, de egyszer-mászor el is emelt egyet-mást, mult pénteken a rendőrség ilyen gyanus eselekedete miatt letartóztatta. A városháza börtönébe zárt cigánynak a rendőr estefelől éltelt vitt be, de már csak az ajtó sarkvasán függve a cigány hült tetemét találta. Hulláját beszállították a kórház halottas házába, honnan el is temették másnap.

Hivatalos közlemény.

Gömör-Kishont t. e. vármegye alispáni hivatalától.

Hirdetmény.

13601. sz. — A vármegyei központi irodákban, az 1904. évre szükséges **papírosművek, irodai szerek és világítási anyagoknak**, továbbá a **vármegyei szolgazemélyzet** 1904. évre szükséges s kizárólag hazai iparcikkekkel előállítandó s a vármegyei várnagy irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthető minőségű s megjelölt mennyiségű **ruhailletménynek** árlejtés, esetleg pedig alku egyezmény útján való beszerzésére határidőül **folyó évi december hó 11-ik** napjának d. e. 10 órája, a vármegyei székház kistermébe ezennel kitétetik.

Felhívtnak ennélfogva mindazok, kik a fent megjelölt cikkek szállítására vállalkozni óhajtanak, hogy a fent kitűzött határidőig szabályszerűen felbélyegzett s 10 %-os óvadéki összeggel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat az alispáni hivatalnál annyival is inkább adják be, mert a kitűzött időn túl elkésve beadott ajánlatok, a tárgyalásnál figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1903. november hó 13-án

Bornemisza, alispán.

Gömöri Ede

vendéglőjében jó minőségű **csongrádi bor** literenként 30 kr-ért kapható hazakhoz kihordva.

Korcsmaátadás Nyústyán.

Özv. Gottlieb Jakabné-féle vendéglő és koresma azonnal átadó. Bővebb értesítést ad: **Gárdos Márton Nyústyán.**

A „Tompá”-szállodában

jó minőségű borok literenként 24—30 krajczárért kaphatók.

Elsőrendű életbiztosító-intézet

kedvező feltételek mellett egy megbízható és agilis **képviselőt keres Rimaszombat és környéke részére.** — Ajánlatok: „**Megbízható**” jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

HOLLÓSY JÓZSEF

első és legrégebbi temetkező-vállalata RIMASZOMBATBAN.

Ércz- és fakoporsók gyári bizományi raktára.

Butorkereskedés, asztalos műhely.

Losonczy-utca 21. és Kossuth Lajos-u. 19. sz. saját házában.

Alapított 1864.

Alapított 1864.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség tudomására, hogy az **1864. évtől fennálló temetkező-vállalatomban** ez idő szerint az **ország legelső gyárainak ércz- és fakoporsó** készítményeit **birom raktáron bizományba.**

Halálozások alkalmával a szomorodott felek **raktáramban a szükséges összes kellékeket**, különféle minőségben és választékban — mérsékelt áron — **feltehetik**; van raktáron mindenféle alakú és nagyságú, diszes és egyszerű **ércz- és fakoporsó, szemfedő, lepedő, fejpárna és fejdísz, harisnya és czipó, gyertya** a ravatal körül és az egyházi személyek részére, **sírkoszorú, koszorúszalag** különféle szélesség és színben, **mű- és díszvirág** a koporsó és halottas szoba díszítéséhez stb. stb. Tartok **halottas kocsikat** egyenruhás szolgazemélyzettel.

Továbbá ajánlkozom halottkémi jelentés kieszközölésére, sírhely kiásatására, harangoztatás, halottas szobának és környékének feketével való bevonására és díszítésére, gyászjelentések készítése és -zétküldésére, az egyházi személyeknek a végtiszesség megadására való felkérésére stb.

Butorokból nagy raktárt tartok folyton, itt a leg-egyszerűbbtől a legdivatosabb tárgyak is megtalálhatók és minden jutányos áron; igen **alkalmas vásárlás menasszonyi berendezkedésre.**

Épületi asztalos munkák bármilyen kivitelben, a legjobb anyagból **műhelyemben szintén készül.**

Szolgáltatásomat és raktáram nagy választékát a n. é. közönség jóakarataiba ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

HOLLÓSY JÓZSEF,

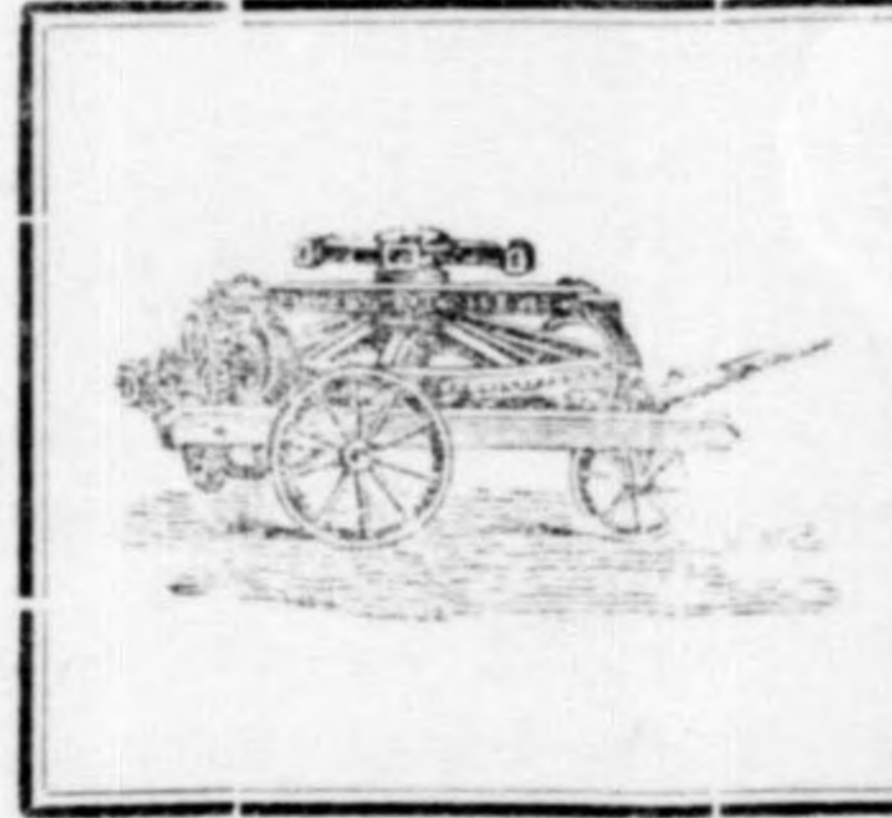
temetésrendező, butor- és épületasztalos.

14—*

FLEISCHER és TÁRSA

gazdasági gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 11. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélzserűen s gondosan gyártott jöhrnevű gépeit, nevezetesen:

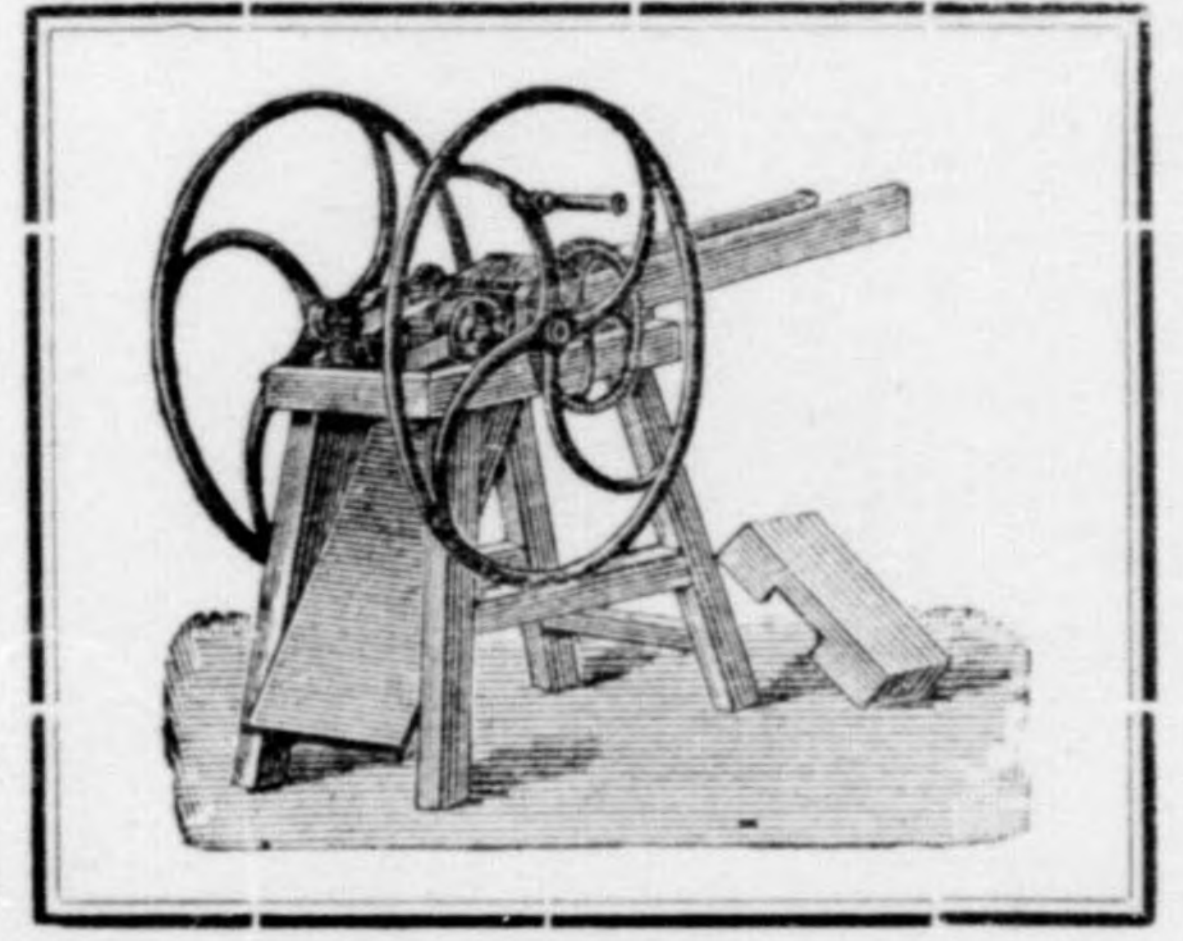

Szeckavágókat, kézi- vagy járgányhajtásra.

Répvágókat és tengerimorzsolókat.

Olajsajtolókat és olajmagpörkölőket.

Olajmag-zúzókat, továbbá: **Örlő és daráló malmokat,**

Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket, szivattyúkat, gőzgépeket és gőzkazánokat, malom- és szeszgyár-berendezéseket stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban — Gazdasági gépeink képes-, valamint öntödénk gyártmányai **árjegyzékét** kívánatra bérmentve küldjük

A rimaszombati új főgymnasium

közelemben a **Losonczy-utca 51. sz.** alatt levő s egy nagyobb utcai és kisebb udvari lakásból álló ház, udvarral, kerttel és mellékhelyiségekkel együtt **szabad kézből eladó.** — Értekezhetni ugyanott **özv. Borsody Károlynénál.** 2—3

Vásárolok

régi vagy törött aranyat és ezüstöt, ékszerártyakat, drága köveket, mindenemű egyéb régiségeket és zálogjegyeket a legmagasabb árban. Bárhol **elzalogosított tárgyakat** saját pénzemen kiváltok s a felmaradó értéktöbbletet teljes értékben kifizetem.

Eladok alkalmi vételekből származó arany- és ezüst árukat, ékszereket, órákat, rendkívül olcsó árakon.

Levélbeli megkeresésekre rögtön válaszolok, kívánatra a helyszímerre utazom

Hertsko Sándor,

órá- és ékszerész Losonczon, Gacs- és Vasuti-utca sarkán.

Czímre tessék pontosan ügyelni!

Bérbeadó.

Rimaszombatban az Erzsébet téren a jelen leg **Tomay A. és Stehlinszky I.** által bérelt kettős üzlethelyiség a hozzátartozó lakással együtt **1904. május 1 től** bérbe kiadó — Érdeklődők felvilágosításért forduljanak **Széplaky Lajos** tulajdonomoshoz

Szálloda bérbeadás.

2048 sz. — Alulírott község előjárósága közhírré teszi, hogy **Tiszolcz** község tulajdonát képező „**Nagy Vendéglő**” koresma és szálloda helyiségét **folyó évi december hó 7-én**, d. e. tartandó arverésen jövő 1904 ik évi január hó 1 től kezdve 1907 ik év végéig bérbe fogja adni. Arverési feltételek az **előjáróságnál** bármikor megtekinthetők. — Évi bér mint kikiáltási ár 1300 korona. — Tiszolcz, 1903. november hó 23 án.

Setina János, jegyző.

Krankus János, bíró-helyettes. 1—2

Hirdetmény.

7552. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Cseh István** és **Cseh János** kérvénye folytán az önkéntes arverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. t. cz. 144 és következő §§ ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területen lévő Rimaszombat városban fekvő s a rimaszombati 36 számú telekjegyzőkönyvben A. 1 sor, 407. hrzi szám alatt foglalt Cseh István, Cseh János és Cseh Lidia Varga Andrásné beltelkére és azon épült Ujváros-utcai 2 szám alatti házára 1331 koronában megálapított kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határnapul **1904 év január hó 21-ik** napjának délelőtti 10 óráját Rimaszombatban, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatósághoz tűzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becseron alól is el fognak adatni.

Arverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 133 kor. 10 fillér készpénzben vagy az 1881. évi 60. t. cz. 42 ik §-ban jelzett és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügym. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1903. október hó 22-ik napján.

Veesz, kir. tszéki albiró.

RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedése, könyvnyomdája, könyvkötészete
Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 8-ik szám.

Ajánlja:

kiváló jöminőségű irodai és fogalmazó papirjait legolcsóbb árban.

Elvállal modern irodaberendezéseket.

Optimus-sokszorosító!

Nélkülözhetetlen minden irodában. A legtökéletesebb sokszorosító készülék. Szép, tiszta másolatai, könnyű kezelése és olcsósága miatt nagyon elterjedt. **Üzleti könyvek. — Egyházi, ügyvédi nyomtatványok nagy raktára.**

Legalkalmasabb ajándéktárgyak:

imakönyvek, diszművek, íjúsági iratok, képes-könyvek, levélpapírok diszes és egyszerű dobozokban, fénykép- és levelező-lap albumok, emlékkönyvek, téntartatók, aquarell- és olajfestékek, festővásznak stb. **Készít eljegyzési és lakadalmi értesítéseket, meghívókat, névjegyeket.** Mindenféle kő- és könyvnyomdai munkák, könyvkötések gyorsan, izlésesen, jutányos árban készíttetnek.